

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
« ____ » _____ 2024 р.

**РЕФЕРАТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на здобуття освітнього ступеня магістр
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління банками на фінансовому ринку»**

на тему: «Соціальний банкінг в умовах діджиталізації»

Виконавець:
студент групи 63Ф
Великоцький В. В.

/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Няньчук Н.Ю.

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

У сучасному світі, що стрімко змінюється під впливом цифрових технологій, банківський сектор стикається з необхідністю трансформації своєї діяльності для задоволення нових потреб суспільства. Соціальний банкінг, як концепція, що поєднує фінансові послуги з соціальною відповідальністю, набуває все більшого значення в контексті глобальних викликів та зростаючої уваги до сталого розвитку.

Діджиталізація відкриває нові можливості для розвитку соціального банкінгу, дозволяючи банкам розширювати доступ до фінансових послуг, підвищувати фінансову інклюзію та створювати інноваційні продукти, орієнтовані на вирішення соціальних проблем. Цифрові технології, такі як штучний інтелект, блокчейн та аналіз великих даних, стають ключовими інструментами для персоналізації послуг та оцінки соціального впливу банківської діяльності.

В Україні, яка перебуває на шляху цифрової трансформації економіки, розвиток соціального банкінгу набуває особливого значення. Це пов'язано з необхідністю вирішення ряду соціально-економічних проблем, включаючи фінансову нерівність, обмежений доступ до банківських послуг у віддалених регіонах та потребу в підтримці соціального підприємництва.

Дослідження розвитку соціального банкінгу в умовах діджиталізації дозволяє виявити нові можливості для створення цінності не лише для акціонерів банків, але й для суспільства в цілому. Це включає розробку інноваційних фінансових інструментів для підтримки соціальних проєктів, розвиток програм фінансової грамотності та створення екосистем, що об'єднують фінансові та нефінансові послуги для вирішення соціальних проблем.

Актуальність теми також підкреслюється глобальними трендами, такими як зростання уваги до ESG-факторів (Environmental, Social, Governance) у фінансовому секторі та розвиток концепції «імпакт-

інвестування». Вивчення цих аспектів у контексті українського банківського сектору є важливим для забезпечення його конкурентоспроможності на міжнародному рівні та сприяння сталому розвитку країни.

Дослідженню питань розвитку соціального банкінгу в умовах цифровою трансформація приділяють увагу численні українські науковці: Н.М. Ткаченко, О.В. Дзюблюк, Т.Т. Ковальчук, Г.О. Пухтаєвич, В.М. Геєць, О.М. Мороз, С.В. Науменкова, Т.С. Смовженко, Л.О. Примостка, І.М. Зверяков, В.І. Міщенко, Т.А. Васильєва, С.В. Леонов, А.М. Герасимович, Р.В. Михайлюк, О.В. Школьник та Н.І. Боярко

Отже, безумовно, потрібно провести всеосяжне дослідження соціального банкінгу в контексті цифровою трансформацію банківською системи України. Ця тема є актуальною, оскільки вона визнача шляхи розв'язання соціально-економічних проблем і недостатнього рівня практичних розробок зазначених питань.

Мета дослідження: визначити основні напрямки та перспективи розвитку соціального банкінгу в Україні в умовах діджиталізації, а також розробити рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правової бази та впровадження інноваційних цифрових рішень у сфері соціально-орієнтованих банківських послуг.

Відповідно до поставленої мети кваліфікаційної роботи були поставлені такі завдання дослідження:

- дослідити теоретико-методологічні засади соціального банкінгу та його трансформацію в умовах діджиталізації;
- проаналізувати вплив діджиталізації на розвиток соціально-орієнтованих банківських послуг;
- розглянути інтеграцію ESG-факторів та принципів соціальної відповідальності в діяльність банків;
- вивчити міжнародний досвід впровадження цифрових технологій у соціальний банкінг;

- оцінити рівень розвитку соціального банкінгу в Україні та його цифрової трансформації;
- провести порівняльний аналіз моделей соціального банкінгу в Україні та розвинених країнах;
- дослідити попит на цифрові соціально-орієнтовані банківські продукти серед різних груп населення;
- проаналізувати ефективність впровадження цифрових технологій у соціальний банкінг;
- розробити концептуальну модель інтеграції цифрових технологій у соціальний банкінг;
- спроектувати та економічно обґрунтувати мобільний додаток для підвищення фінансової грамотності та соціальної відповідальності користувачів;
- оцінити ефективність впровадження AI-консультанта для персоналізованого соціального банкінгу;
- надати рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правової бази для розвитку цифрового соціального банкінгу в Україні.

Об'єкт дослідження: процес розвитку соціального банкінгу в умовах діджиталізації.

Методи дослідження включають порівняльний аналіз і статистичний аналіз представлені у другому розділі, а також системний аналіз, моделювання, експертні оцінки, та методи економічного та фінансового аналізу представлені у третьому розділі.

Інформаційна база дослідження складається з нормативно-правових джерел, статистичних і аналітичних даних, пов'язаних з темою соціального банкінгу в умовах діджиталізації. Серед використаних груп джерел є такі як:

- нормативні документи Національного Банку України (НБУ);
- аналітичні звіти НБУ та міністерства цифрової трансформації України, звіти міжнародних організацій (в тому числі звіти «World Bank Group»);

- статистичні дані «Державної служби статистики України», а також статистичні дані міжнародних організацій, що відповідають за збір та аналіз інформації щодо розвитку цифрової інфраструктури та банківських послуг;
- матеріали і дані, що були отримані під час проходження виробничої практики в АК КБ «ПриватБанк» і дозволяють оцінити стан впровадження цифрових інновацій у соціальному банку.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У структуру першого розділу увійшли: аналіз концепційних засад соціального банкінгу, сутностей, принципів та еволюцію підходів, дослідження впливу цифровою трансформацію на розвиток соціально орієнтованих банківських послуг, розгляд інтеграції ESG факторів та принципи соціально відповідальності в діяльності банків.

У структуру другого розділу увійшли: оцінка ступеня розвитку соціального банкінгу в Україні та аналіз його цифрової трансформації, порівняльний аналіз моделей соціального банкінгу в Україні та в розвинених країнах, дослідження попиту на цифрові соціально-орієнтовані банківські продукти серед різних груп населення.

У структуру третього розділу увійшли: створення концепційною моделі для інтеграція цифрових технологій в соціальний банкінг, проектування та економічне обґрунтування мобільного додатку з метою покращення фінансово-економічної грамотності та соціальної відповідальності користувачів, оцінка ефективності впровадження AI-консультанта для персоналізованого соціального банкінгу, а також рекомендації щодо вдосконалення правової бази для подальшого розвитку цифрового соціального банкінгу в Україні.

ВИСНОВКИ

Дослідження теоретико-методологічних засад соціального банкінгу показало, що в умовах діджиталізації відбувається трансформація традиційних підходів до соціальної відповідальності банків. Цифрові технології стають ключовим фактором, що дозволяє розширити спектр соціально-орієнтованих послуг та підвищити їх ефективність.

Згідно до досліджених звітів банківських установ, зменшення кількості банківських підрозділів в Україні є неминучим наслідком диджиталізації банківських послуг, чисельності дякуючи якій в умовах економічної нестабільності відбувається оптимізація банківської мережі. Даний процес є елементом загальної стратегії по зниженню витрат у банках і підвищенню операційної ефективності.

Слід тим не менш врахувати, що зменшення кількості відділень може створювати ризики для фінансової інклюзії деяких людей, зокрема, старших, які рідше користуються цифровими технологіями. В даному випадку фінансовим установам слід зробити акцент на впровадження курсів, що можуть надати суспільству яке не має достатньо рівня фінансової грамотності, можливість навчатись новим елементам цифровізації, та створення зрозумілого, на перший погляд для простих людей, дизайну банківських товарів.

Таким чином, процес зменшення кількості банківських підрозділів є тенденцією, що триватиме надалі в Україні як і в інших країнах, і це пов'язане з тенденціями глобалізації. Задля балансування між ефективністю та зручністю надання та користування банківськими послугами, необхідно враховувати й інші потреби всіх груп населення.

Аналіз впливу діджиталізації на розвиток соціально-орієнтованих банківських послуг виявив, що цифрові технології сприяють підвищенню

доступності фінансових послуг, персоналізації продуктів та розширенню можливостей для фінансової інклюзії. Особливо важливу роль відіграють мобільні технології та аналіз великих даних. Розгляд інтеграції ESG-факторів та принципів соціальної відповідальності в діяльність банків показав зростаючу тенденцію до врахування екологічних, соціальних та управлінських аспектів у банківських операціях. Цифрові технології сприяють більш ефективному моніторингу та оцінці ESG-ризиків та можливостей.

Порівняльний аналіз моделей соціального банкінгу в Україні та розвинених країнах виявив ряд відмінностей, зокрема в рівні інтеграції цифрових технологій та масштабах соціально-орієнтованих банківських програм. Українські банки мають потенціал для впровадження більш комплексних підходів до соціального банкінгу, спираючись на міжнародний досвід. Дослідження попиту на цифрові соціально-орієнтовані банківські продукти серед різних груп населення показало зростаючий інтерес до таких послуг, особливо серед молоді та міського населення. Виявлено потребу в розвитку спеціалізованих продуктів для різних соціальних груп, включаючи пенсіонерів та людей з обмеженими можливостями.

Враховуючи аналіз міжнародних даних щодо фінансової грамотності людей і її відношення до інших показників, можна зазначити, що управляти своїми фінансами, а точніше правильний підхід до цього, є дуже значущою можливістю для громади і держави. Фінансова грамотність здатна вплинути на безліч економічних показників, включаючи рівень бідності, рівень соціальної задоволеності життям, рівень здоров'я, а також в економіці можливості самої держави.

Важливим є той факт, що в суспільстві люди частіше за все мають нерівні доходи і, разом з цим, низький рівень фінансової грамотності може виступати одним із факторів зниження економічного доходу. Адже людям може бути важко підійти до правильного використання свого бюджету. Вміючи зберігати кошти та вільно користуватися фінансовими

інструментами, підвищити свій рівень фінансової грамотності та зменшити ризики боргової ями, зможе саме вплив підвищення фінансової грамотності.

В той же час високий рівень фінансової грамоти дає можливість людям не тільки ефективно використовувати свій бюджет, а також бути достатньо економічно мобільним і швидко адаптуватись до змін ринку праці або грамотно інвестувати доходи, маючи свій власний бізнес та покращуючи своє економічне становище.

Високий рівень фінансової грамотності також безпосередньо може впливати і на індекс здоров'я та індекс задоволення життям. Адже люди, що мають високий рівень фінансової грамотності частіше за все менш підтверджені стресам, пов'язаним з фінансовими труднощами, а можливість інвестувати у власне здоров'я може суттєво покращити стан здоров'я людини, або населення в цілому.

Враховуючи ці дані, спроектований та економічно обґрунтований мобільний додаток для підвищення фінансової грамотності та соціальної відповідальності користувачів демонструє потенціал для значного соціального впливу. Економічний аналіз показав перспективність цього проекту як для банків, так і для суспільства в цілому. Оцінка ефективності впровадження AI-консультанта для персоналізованого соціального банкінгу виявила значний потенціал для підвищення якості обслуговування клієнтів та розширення доступу до фінансових консультацій. Однак виявлено необхідність у розробці етичних стандартів та забезпеченні прозорості алгоритмів AI.

Надані рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правової бази для розвитку цифрового соціального банкінгу в Україні включають пропозиції щодо регулювання використання AI в банківській сфері, забезпечення захисту персональних даних клієнтів та створення стимулів для розвитку соціально-орієнтованих фінансових продуктів. Ці рекомендації спрямовані на створення сприятливого середовища для інновацій у сфері

соціального банкінгу при одночасному забезпеченні захисту прав споживачів та фінансової стабільності.

АНОТАЦІЯ

Великоцький В. А. «Соціальний банкінг в умовах діджиталізації»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного спрямування «Управління банками на фінансовому ринку». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2024.

У кваліфікаційній роботі досліджено прогрес соціального банкінгу в умовах цифрової трансформації фінансової сфери, визначено ключові принципи соціального банкінгу і проаналізовано його важливість для збільшення фінансовою інклюзії та соціальної справедливості. Вивчено вплив цифровізації на роботу соціально спрямованих банківських послуг та описано основні тенденції у впровадженні цифрових технологій у соціальному банкінгу. Проаналізовано зв'язок фінансової грамотності із індексом бідності, економічною мобільністю, рівнем задоволення життям та індексом здоров'я населення. Був проаналізований міжнародний досвід розвитку соціального банкінгу в умовах цифрової епохи, і сформульовано пропозиції щодо покращення правового забезпечення та підвищення ефективності функціонування соціального банкінгу в Україні.

Ключові слова: соціальний банкінг, фінансова грамотність, фінансова інклюзія, цифровізація, діджиталізація.

ANNOTATION

Velykotskyi V. A. "Social banking in the context of digitalization"

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" under the master's program of professional specialization "Bank Management in the Financial Market". - Odessa National Economic University. - Odesa, 2024.

The qualification work examines the progress of social banking in the context of digital transformation of the financial sector, identifies the key principles of social banking and analyzes its importance for increasing financial inclusion and social justice. The impact of digitalization on the work of socially oriented banking services is studied and the main trends in the implementation of digital technologies in social banking are described. The relationship between financial literacy and the poverty index, economic mobility, life satisfaction level and population health index is analyzed. The international experience of developing social banking in the digital era was analyzed, and proposals were formulated to improve legal support and increase the efficiency of the functioning of social banking in Ukraine.

Keywords: social banking, financial literacy, financial inclusion, digitalization, digitalization.